

Kiezen voor kwaliteit, hoe moeilijk is dat?

Opdrachtgever in verwarring bij de moeilijke keus voor het juiste kunstgrasveld.

Arjan Knottnerus en Adrie Markusse controleren het doelgebied van een kunstgrasveld

Alle ogen van de sportveldenwereld zijn momenteel min of meer gericht op de ontwikkeling van kunstgras. Door de marktsituatie en de stormachtige ontwikkeling die de kunstgrasmarkt de laatste jaren heeft doorgemaakt vergeten we wel eens dat kunstgras voor voetbal eigenlijk nog piepjong is, dat we bijna geen ervaringscijfers hebben en dat de markt en de industrie zich nog volop ontwikkelt. De kunstgrasmarkt vertoont daarom op sommige punten ook alle karaktertrekken van een ontwikkelingsmarkt. Een stormvloed van nieuwe partijen die over elkaar heen buitelen om nieuwe systemen en concepten aan te bieden aan de opdrachtgever. Niemand lijkt daarbij veel oog te hebben voor de opdrachtgever. Hij of zij heeft van de politiek de taak meegekregen een goed (kunstgras)veld aan te leggen, maar in de praktijk is het waarschijnlijk onmogelijk om een gefundeerde keuze te maken uit de overvloed van producten en beloften waarmee de klanten en prospects worden overvoerd.

Fieldmanager gaat een dagje met Arjan Knottnerus en Adrie Markusse van Arcadis op pad om een aantal kunstgrasvelden te bekijken.

Auteur: Hein van Iersel

In verwarring

Een hele dag kunstgras bekijken is een goede manier om je in te beelden wat een gemiddelde ambtenaar moet voelen als hij bezig is met de selectie van een nieuw kunstgrasveld: verwarring. Er zijn zo veel verschillende concepten op de markt dat het voor een niet-specialist bijna ondenkbaar is om door de bomen het bos te zien. Of beter nog om door de bomen heen de goede bomen te onderscheiden van de slechte bomen. Want één ding is zeker, er is een enorm verschil in velden. We hebben in een dagdeel circa 10 velden bekeken en dramatische verschillen gezien. Sommige velden hebben nog het meest weg van een asfaltbaan. Zoveel rubber ligt op het veld in plaats van begraven tussen de kunstgrasvezels. Dit specifieke veld ontlokt Knottnerus de opmerking dat het misschien wel logisch is dat de VVCS actie voert tegen kunstgras als dit soort asfalt velden de referentie vormen.

Een belangrijke bezorgdheid van Knottnerus en Markusse betreft de kennis bij opdrachtgevers om de juiste aankoopbeslissing te nemen. Volgens Knottnerus zijn er 3 opties. De slechtste optie is dat een gemeente gewoon kiest voor een KNVB / ISA goedgekeurd veld en vervolgens een aanbesteding doet puur op de prijs. Voor de kwaliteit van onze kunstgrasvelden zou dit een dramatische ontwikkeling zijn. ISA verzorgt weliswaar een ingangskeuring, maar dit geeft weinig garantie voor de speltechnische kwaliteiten van het veld op langere termijn. Ambtenaren, adviseurs en opdrachtgevers hebben dit zelf ook wel ingezien en zijn gestart met aanbestedingen waarbij de offerte van aanbieders werd gemeten aan de hand van puntenlijstjes. Op zich heeft Knottnerus niets tegen deze methode, alleen hij durft wel de discussie aan te gaan over de toepasbaarheid van de lijstjes. Een voorbeeld daarvan is de overdreven focus op het Dtex-getal in veel van deze lijsten. Het Dtex-getal is een

waarde, die de verhouding massa/lengte aangeeft. Het idee is dat een zwaardere vezel beter bestand is tegen weersinvloeden, UV-straling en betreding. Op zich klopt dit zolang je maar vezels via dit systeem met elkaar vergelijkt, die exact dezelfde materiaalsamenstelling hebben. De derde optie om te kiezen is meteen de lastigste en bestaat uit kennis en het toepassen van die kennis in de praktijk. Hierin kunnen volgens Knottnerus de onafhankelijke adviseurs een rol spelen. Ook het kennisniveau van adviseurs is vaak heel eenzijdig gericht op de industrie. Volgens Knottnerus is dat ook onvermijdelijk. "De markt is zo overvol en zo sterk in ontwikkeling dat iedereen van de industrie afhankelijk is voor de laatste inzichten en gegevens." Knottnerus: "De kunstgraswereld is een papagaaien wereld. Iedereen praat elkaar maar na."

Innoveren

De kunstgrasmarkt is nog volop in beweging. Dat is natuurlijk een prima zaak, maar het constant introduceren van nieuwe types vezels maakt de duidelijkheid voor de klant niet altijd beter. Daarbij komt nog dat heel veel introducties volgens Adrie Markusse niet veel meer zijn als een leuk verhaal, zonder veel feitelijk nut. Een voorbeeld daarvan is een glasvezelversterkte backing of rug van de mat. Je kunt je volgens Markusse afvragen of dit enig effect heeft voor een mat die begraven wordt onder 350 ton zand en rubber. Kunstgras is daarnaast ook bij uitstek trendgevoelig. Op het moment lijken opdrachtgevers weer een lichte voorkeur te hebben voor monofilament vezels. Deze zouden in de beeldvorming beter bestand zijn tegen splijten. Volgens Markusse en Knottnerus wordt hierbij fibrilleren en splijten door elkaar gehaald. Knottnerus: "Iedere kunstgrasvezel splijt op den duur, zowel monofilament als gefibrilleerde vezels. Het verschil is dat een gefibrilleerde vezel is gepland om in meerdere fibrillen uit elkaar te vallen. Als dat eenmaal gebeurd is ligt het aan de kwaliteit van het materiaal en de bespelingintensiteit of het materiaal splijt. Fibrilleren is dus voorbestemd en splijten ook wel abusievelijk als doorfibrilleren omschreven is een vorm van slijtage." Arcadis heeft bij monde van Knottnerus en Markusse geen echte voorkeur. Hoogstens constateren ze dat gefibrilleerde vezels beter het rubber infill onder de mat kunnen houden. Tevens hebben spelers over het algemeen meer grip en stabiliteit op gefibrilleerde velden. Contact met rubber wordt door spelers als minder prettig ervaren. Daarom is het belangrijk dat spelers zo min mogelijk in contact komen met het rubber. Dit is met een gefibrilleerd systeem eenvoudiger te realiseren, aldus Knottnerus.

Arjan Knottnerus

Een interessante vorm van innovatie is de heisa rondom de verschillende soorten infill voor kunstgrasvelden. De markt wordt nu nog bepaald door gerecyclede rubber afkomstig van autobanden. Door een artikel in de Telegraaf van enige tijd geleden is een discussie op gang gekomen dat de PAKs in dit rubber mogelijk schadelijk zou zijn voor de gezondheid en wellicht het grondwater. Knottnerus ziet dat er weinig aanleiding is om werkelijk gevaar te duchten van gerecyclede rubber, maar verwacht wel dat de dynamiek van de ambtelijke besluitvorming zal leiden tot een betere uitgangspositie van de alternatieven van gerecyclede rubber. Op dit moment zijn thermoplastische infill materialen als bijvoorbeeld Thiolon Infill en DSM Terra XPS een factor 6 tot 8 duurder. Op een gemiddeld veld betekent dat een prijsverschil van ruim over de 100.000 Euro.

Adrie Markusse

Arcadis is een grote speler op de kunstgrasmarkt. In 2005 heeft het bedrijf samen met partner EdelGrass +/- 365.000 m2 kunstgras verkocht. 240.000 m2 daarvan is voetbal, de rest hockey, tennis, en korfbal. De totale markt in Nederland is volgens Knottnerus 1.280.000 m2 groot en is als volgt verdeeld:

90 voetbalvelden a 8.000 m2	=	720.000 m2
30 korfbalvelden a 2.000 m2	=	60.000 m2
350 tennisbanen a 600 m2	=	210.000 m2
50 hockeyvelden a 6.000 m2	=	300.00 m2
		-----+
Totale markt 2005	=	1.280.000 m2

Van deze markt van 1.3 miljoen m2 heeft Arcadis een marktaandeel van circa 30%. Knottnerus verwacht niet dat de markt de komende jaren explosief blijft stijgen. Hij gaat uit van een groei van 5% jaarlijks.

Arcadis kunstgrasveld

Linkend monofilament (speciaal fibrillatiepatroon) veld uit 2005

Monofilament veld uit 2004

Het weinige rubber dat aanwezig is ligt er boven op, monofilament veld uit 2004

Een mix van gefibrilleerd en monofilament uit 2004

monotape veld uit 2004

Mix van monotape en monofilament uit 2005

Zelfrichtende monofibrillen uit 2004

gefibrilleerd veld uit 2002

Bicolor linkend monofilament uit 2004

gefibrilleerd veld uit 2003